

Trafikutskottets betänkande**1978/79: 2****med anledning av propositionen 1977/78: 152 beträffande ILO-konvention om miniminormer i handelsfartyg, m. m. jämte motion****Propositionen**

I propositionen 1977/78: 152 har regeringen (kommunikationsdepartementet)

dels föreslagit riksdagen att godkänna konventionen (nr 147) om miniminormer i handelsfartyg,

dels lämnat riksdagen tillfälle att yttra sig över vad i propositionen anförts om rekommendationen (nr 155) om förbättring av normer i handelsfartyg.

Motionen

I motionen 1977/78: 1955 av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås att riksdagen hos regeringen begär förslag till erforderliga författningsändringar och övriga åtgärder för undanröjande av hinder för ratificering av ILO:s konvention 147.

Utskottet

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner den av internationella arbetsorganisationen (ILO) antagna konventionen (nr 147) om miniminormer i handelsfartyg. Genom regeringens förslag bereds riksdagen vidare tillfälle att yttra sig över den av ILO antagna rekommendationen (nr 155) om förbättring av normer i handelsfartyg. Internationella arbetskonferensen, som är ILO:s beslutande församling, har enligt propositionen — vid sidan av de årliga allmänna sammanträdena — mer eller mindre regelbundet sammanträtt för att behandla frågor rörande sjöfolkets arbetsförhållanden. Arbetskonferensens sextioandra sammanträde var samtidigt den nionde sjöfartskonferensen. Vid konferensen antogs sex instrument av sådan beskaffenhet att de skall underställas riksdagen, däribland de båda ovannämnda konventionerna. Dessa har ännu ej behandlats av riksdagen.

Båda instrumenten har enligt propositionen fått en speciell utformning. Det huvudsakliga materiella innehållet utgörs av ett åtagande resp. en rekommendation att tillämpa vissa tidigare antagna ILO-instrument. Dessa finns uppräknade i bilagor till konventionen och rekommendationen.

Konventionen nr 147 kommer genom sin konstruktion att ange mini-

minormer i många olika avseenden, bl. a. i fråga om sjukförmåner, bösättningsbostäder, kompetens hos befäl, anställningsavtal, föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten. Genom sitt breda tillämpningsområde framstår den enligt föredragande departementschefen som ett speciellt viktigt instrument i strävandena att motverka förekomsten av undermåliga fartyg, i synnerhet sådana som är registrerade under bekvämlighetsflagg.

För att Sverige — med hänsyn till bilagekonventionerna — skall kunna ansluta sig till konventionen nr 147 krävs enligt propositionen i svensk lagstiftning bestämmelser som är i huvudsak likvärdiga ("substantially equivalent") med reglerna i artikel 5 i 1946 års konvention (nr 68) om kosthåll och utspisning (för fartygsbesättningar), artiklarna 3 och 4 i 1936 års konvention (nr 53) om kompetens hos befäl å handelsfartyg samt 1926 års konventioner (nr 22) om sjömäns anställningsavtal och (nr 23) om hemsändning av sjömän.

Under ILO-kommitténs remissbehandling har olika meningar uttalats i frågan huruvida Sverige uppfyller kraven enligt nämnda artiklar i 1936 års konvention.

I motionen 1977/78: 1955 föreslås att riksdagen hos regeringen begär förslag till erforderliga författningsändringar och övriga åtgärder för undanröjande av hinder för *ratificering* av ILO:s konvention 147. Motionärerna anser att hinder för ratificering som framförts under remissbehandlingen av konventionen beträffande det s. k. bristmönstrings-systemet samt bestämmelserna i 14 och 18 §§ sjömanslagen (1973: 282, ändrad senast 1976: 591) i fråga om klagomålsrätten för de ombordanställda måste undanröjas.

Av propositionen framgår att det svenska bristmönstringssystemet enligt ILO-kommittén formellt skulle kunna strida mot konventionens syfte. Frånvaron av behörighet anses emellertid ofta vara att hänföra till den rent formella sidan, och systemet sägs inte ha haft någon menlig inverkan på sjösäkerheten. En noggrann myndighetskontroll utövas i första hand av mönstringsförrättaren ute på fältet, och den övergripande tillsynen sker hos sjöfartsverket. Vidare framhålls att den bristmönstringens faktiska förmåga att klara arbetsuppgifterna normalt inte behöver sättas i fråga. ILO-kommittén anser därför att bristmönstringen inte utgör hinder för Sverige att ansluta sig till konventionen nr 147.

I 14 § sjömanslagen förbjuds sjöman på svenskt fartyg att dra tvist om anställningsförhållande inför utländsk myndighet. Handlande i strid mot detta förbud kan enligt 18 § 6 samma lag medföra att sjömannen skils från sin befattning ombord. ILO-kommittén tolkar enligt propositionen förbudet i sjömanslagen så att det främst tar sikte på lönevister och andra tvister av ekonomisk art. Sådana frågor regleras inte av den nu aktuella konventionen. Sammanfattningsvis anser kommittén att

ifrågavarande bestämmelser i sjömanslagen ej utgör hinder för ratifikation.

Föredraganden ansluter sig för sin del till ILO-kommitténs uppfattning i dessa frågor.

För ett land som Sverige, som länge i olika internationella sammanhang arbetat för att främja säkerheten till sjöss och att förbättra förhållandena för de ombordanställda, framstår det även enligt utskottets uppfattning som angeläget att konventionen nr 147 får en så bred anslutning som möjligt. Som föredraganden framhåller måste en given utgångspunkt vara att Sverige godkänner konventionen och att — om hinder föreligger för en ratifikation — det bör övervägas hur dessa skall undanröjas. Såväl ILO-kommittén, i vilken ingått representanter för regeringen, redarna och de ombordanställdas organisationer, som föredraganden har emellertid funnit att sådana hinder ej föreligger. Utskottet har vid sin prövning gjort samma bedömning och tillstyrker därför propositionen i denna del.

Av utskottets ställningstagande följer att utskottet avstyrker ifrågavarande motion.

Regeringens förslag beträffande rekommendationen nr 155 föranleder ej någon erinran eller särskilt uttalande från utskottets sida.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. med bifall till propositionen 1977/78: 152 och med avslag på motionen 1977/78: 1955 godkänner den i propositionen framlagda konventionen (nr 147) om miniminormer i handelsfartyg,
2. godkänner vad föredraganden anfört i propositionen 1977/78: 152 om rekommendationen (nr 155) om förbättring av normer i handelsfartyg.

Stockholm den 1 juni 1978

På trafikutskottets vägnar

SVEN MELLQVIST

Närvarande: Sven Mellqvist (s), Carl-Wilhelm Lothigius (m), Arne Persson (c), Essen Lindahl (s), Alfred Håkansson (c), Rolf Sellgren (fp), Kurt Hugosson (s), Rune Torwald (c), Birger Rosqvist (s), Rolf Clarkson (m), Bertil Zachrisson (s), Olle Östrand (s), Gunnar Johansson (m), Margit Sandéhn (s) och Anita Brorsson (c).

